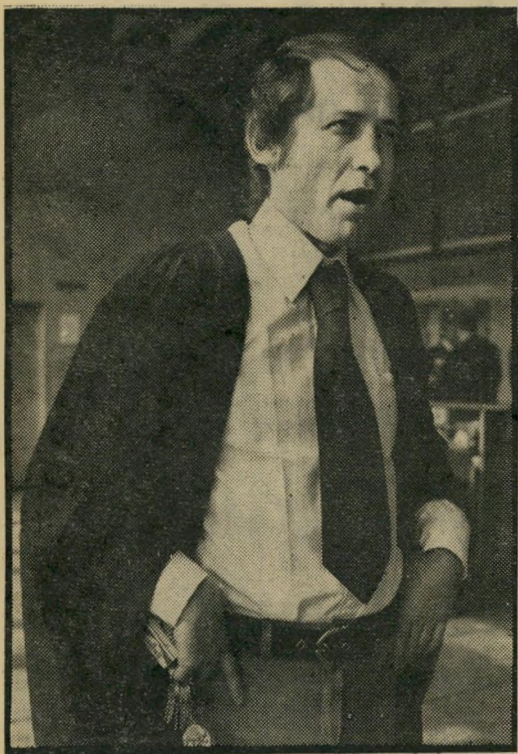

חקירה מישטרית בדרגה שלישיית

תונים גילה החובש את אוני החוקרים או מאן דהוא — שדבר זה אינו מתפקידו.

„שופטי הרוב (בבית-המשפט המחוזי) הסתפקו משום מה באיבחון של החובש, וזו לשונם: „אמנם נתגלה דימום בדרכי השתן, אולם המערער נימור נבדק על-ידי חובשים שקבעו כי מדובר בדלקת ותנו לו טיפול תרופתי שהנאשם סירב לקבלו. בכך, בדלקת זו, מוסברים גם תחתוני המוכתמים בדם.”

תמהני על השופטים המלומדים, שראו לייחס מישקל כלשהו לחוות-דעתו של חובש הדיוט, אשר פנו שלו עצמו ענה בו לאמור, שאין הוא מוסמך לרפואה ולאבחנות רפואיות.

מניין לו לחובש הדיוט זה אם הנפיחות והדימום הם תוצאה מדלקת או תוצאה ממכות?

ומניין לו שהדלקת — אם אמנם צדק באבחנתו — לא באה כתוצאה ממכות שהונחתו על אבר רגיש זה עד זוב דם?

ומוסיף ואומר כב' השופט כהן בעניין זה: „עצור הנחקר בידי אנשי המישטרה והקובל שהתעללו בגופו, אין המישטרה יוצאת ידי חובתה, לא כלפיו ולא כלפי בית-המשפט, על-ידי שהיא מעניקה לו טיפול של חובש, כשהוא עצמו או סיגורו דורשים שיביאוו לפני רופא, אם לטיפול ואם להסתכלות בלבד. האימרה השחצנית של החובש המישטרה, ברצותו מאבחן ומטפל הוא עצמו, ברצותו ובטובו נאות למלא אחר בקשת העצור ולהביאו לפני רופא — כפי שתגלה לפנינו — מעוררת חששות חמורים מאד.

„יש בעצם סירובו של החובש להביאו לפני רופא, כבקשתו, משום הכשלת המערער מלהוכיח טענתו שהוכה; והמישטרה, שמנעה על-ידי מחדלה הבלתי-

....המילחמה בפשעי הנושעים צריכה להידחות מפני המילחמה בפשעי שומרים.”

סביר והבלתי-הוגן בעד המערער מלהוכיח טענתו ש- הוכה, אינה יכולה עוד להישמע בבית-המשפט בטענה שלא הוכה.”

ומיד לאחר ניתוח העובדות, משמיע כב' השופט כהן כלפי המישטרה דברים חמורים ובוטים ביותר, שטרם הושמעו כמותם עד כה בדברי ימי פסיקת בתי-המשפט בארץ מאז קום המדינה.

וזאת כדלהלן:

„גזירת המחוקק היא שרק ההודיה שלא היתה חופשית או שלא ניתנה מרצון פסולה היא כראיה, למעט הודיה שהיתה חופשית וניתנה מרצון, תהא אשר תהא ההתעללות שקדמה לה. הודיה הכשרה כי ראייה, אין בית-המשפט רשאי להעלים עינו ממנה כאילו אינה קיימת. זו שיטתי שאני דוגל בה מימים ימימה. תמיד גרסתי, הודיית הנאשם לחוץ, והתעללות חוקריו לחוד. כשם שזה דינו לבוא על עונשו כחוק, בשל העבירה שעשה ושהודה בה מרצון, כן אלה דינם לבוא על עונשם כחוק, בשל מעשיהם הבלתי-חוקיים שנתגלו לבית-המשפט ממשפט זוטא. אין בצע בפסילת ראייה שהיא כשרה, כאילו היתה פסולה. זה נהנה מן הפסילה הזאת שלא כדיון, ואלה אינם חסרים עקב הפסילה הזאת שלא כדיון. פושע מסוכן עלול לצאת לחופשי על לא שום זכות בכפיו, ונמצאת מילחמת המישפט בפשע מסוכלת ומנוצחת; ואין הפסילה פוגעת כהוא זה בחוקרים האלימים שמעלו בתפקידם כאנשי-מיש-טרה וכעובדי-מדינה, ונמצא כבוד האדם וביטחונו מופקר בידי בעלי זרוע בלתי אחראיים.

„אודה כי למקרא ולמשמע העירעור הנוכחי התחלתי לראשונה לפקפק במקצת, שמה הגיע הזמן והי-מילחמה בפשעי הנושעים צריכה להידחות מפני ה-מילחמה בפשעי שוטרים. שאלתי את עצמי אם על-ידי השימוש השיפוטי אשר אנו השופטים עושים בראיות — ולו גם כשרות מבחינת דיני הראיות — שהושגו על-ידי חוקרים-פושעים, אין אנו עושים עצמנו שותפים לאחר המעשה לפשעים. סוף-סוף אין החקירה המיש-טרית כולה אלא הליך הכנה למישפט, ויש בפשעי החקירה כדי להטיל על כבד על הליכי המישפט הבאים בעיקבותיה. אילו ראיתי שהועלנו בתקנתנו, ולו רק במקצת מן המקצת, וחוקרים הנושעים באו על עונשם הראוי להם, ומיקרי ההתעללות בעצורים הולכים ו-

האם קיים נתיב-יסורים אחר מרט לווייה דולורסה שבירושלים העתיקה?

על שאלה זו יצטרך להשיב מפקד מחוז תל-אביב של מישטרת-ישראל, ויתכן שאף בית-המשפט יאלץ לעסוק בה. והכל בשל הפירסומים האחרונים, הצניעו חדשות לבקרים, בקשר לדרך חקירתם של חשודים על-ידי חוקרי מישטרת-ישראל בכלל, וחוקרי המדור ה-מרכזי של מישטרת מחוז תל-אביב בפרט.

לפני כמה שבועות התפרסמה ב„ידיעות אחרונות” ידיעה, שלפיה הואשמו כמה שוטרים של אנשי היחידה המרכזית במחוז תל-אביב בהכאה ברוטאלית של עציר מסויים, בדרך צדדית ונידחת, ליד איזור התעשייה של ראשון-לציון. לאחר מכן הם כתבו דו”ח מפורט, לפיו התגד כביכול העציר למעצרו, ואז „נאלצו” השוטרים „להתגבר” על התנגדותו בכוח סביר.

זמן מה לאחר מכן התפרסמה ידיעה נוספת, הפעם ב„מעריב”, לפיה הוחלט להעמיד לדין שוטרים נוספים מאנשי היחידה המרכזית ה-ל; הפעם שוב בנין התעללות ברוטאלית בעציר שנחשד בעבירת סמים. הפעם בוצעה ההתעללות בתוך בניין מטה מחוז תל-אביב.

מיקרים שלא התפרסמו, בנוסף לעשרות מיקרים ידועים, מחזקים את הרושם, שחוקרי אותה יחידה נוקטים אמצעי-חקירה פסולים, ששימשו בזמנו, בשנות ה-30 וה-40, את מישטרת ארצות-הברית במילחמתה במאפיה האמריקאית. חקירה זו קרויה „חקירה בדרגה שלישיית” והיא כוללת עינויים גופניים ופסיכולוגיים שונים ומשונים.

צורת חקירה זו גובלת בעבריינות ממש ומהווה, כשלעצמה, עבירה פלילית חמורה. צורה זו בוקרה קשות פעמים אין-ספור על-ידי בית-המשפט העליון, שחד לגורלה ולתדמיתה של החברה הישראלית, אם דווקא שומרי-החוק, המופקדים על אכיפתו, עושים זאת בשיטות המציגות אותם כפוערי-חוק. צורת חקירה זו מסלמה את המילחמה שבין השוטרים והעבריינים, ואת תוצאות ההסלמה ניתן לראות במעשי הפשע שבוצעו בשנה האחרונה. עבריינים המבצעים פשע מסויים אינם בוחלים בשימוש בנשק חם, לרבות תת-מקלעים, רימוני-יד ואפילו טילים. וזאת כדי להקל על הביצוע ולהחישו ולהימנע מעימות שלאחר מעשה עם חוקרי המישטרה, שאינם מהססים להפעיל נגד העבריינים את שיטות „חקירה בדרגה שלישיית”.

השוד המזווין בסניף „בנק לאומי” ברמת-אביב ורצח סוחר הסמים חאג' כחיל ביפו הינם עדות ברורה להסלמה זו.

אולם מסתבר כי הטפותיו והנחותיו של בית המשפט העליון לחוקרי המישטרה נפלו על אוזניים ערלות. שוב ושוב עוסקים בתי-המשפט השונים ב-מיקרים שבהם נחשפה חקירה אלימה, שבוצעה על-ידי חוקרי-מישטרה שונים, העושים מלאכתם תוך התעלמות ואטימות אוזניים מוחלטת לדברם של שופטי בית-המשפט העליון.

התעלמות זו הרגיזה, ובצדק הרגיזה, את שופט בית-המשפט העליון חיים כהן, שביחד עם נשיא בית-המשפט העליון, ד”ר יואל זוסמן, והשופט העליון שלמה אשר, עסקו בעירעורו של אחד בשם נימר אבר המוד, שהורשע על-ידי בית-המשפט המחוזי בתל-אביב ברצח שומר תחנת-הדלק „הסיירים”, בכביש גהה. נימר אבר-החמוד הורשע עם עוד שניים בביצוע רצח למטרות שוד, והוטל עליו העונש היחידי הקבוע בחוק — דהיינו: מאסר עולם. אולם דא עקא, שהמערער טען, שתוך כדי חקירתו הוכה קשות על-ידי חוקרי תחנת

יש פושעים הזוכים בלג’יטימציה ובעידוד לנוכח האלימות המישטרית

המישטרה בחולון. טענה זו נטענה גם על-ידי יתר המערערים. אולם מצבו של אבר-החמוד היה שונה משל היתה. בלשונם של בתי-המשפט העליון:

„שונה המערער נימר משאר המערערים, שאצלו נתגלה דימום באברי-המין. לא זו בלבד שתחתוניו היו מוכתמים בדם, אלא העיד החובש של בית-המעצר, שכאשר התלונן לפניו המערער נימר, שקיבל מכות באשכיו, בדק את האשכים ומצא שם, נפיחות קלה מאד. עוד העיד החובש, שהשיב ריקס את פני המערער נימר, שביקש להעבירו לטיפול רפואי, באשר ראה לאבחן רק דלקת רגילה שאינה מצריכה טיפול רפואי. לא על מימצאיו ואיבחוניו ולא על כתמי הדם בתח-

מתמעטים — כי אז החרשתי; אבל הרושם העגום הוא שהמיקרים הולכים ורבים, וחומרתם הולכת ומחריפה. השוטרים מצמצפים על הביקורת הנמתחת עליהם מפי השופטים ואינם מקיימים הוראותיהם, ואין פוצה פה. גם בעירעור זה היינו שוב עדים לכך, שהחקירה התנהלה תוך התעלמות גמורה — אם מתוך זדון ואם בבלי דעת בלתי אחראית — מן ההוראות אשר בית-המשפט זה נתן ושילש מזה שנים רבות. חקירה מישטרית תית המתנהלת בניגוד להנחותיו המפורשות של בית-המשפט זה — מה פלא שחשודה היא בעיני בית-המשפט שמתנהלת היא גם בניגוד לחוק.

„האלימות מחלה מידבקת ואפידמית היא; כשם שיש בין אנשי המישטרה סדיסטים הנדבקים באל-מותם של פושעים, כן יש פושעים המפיקים מן ה-אלימות המישטרית עידוד רב ולגיטימציה מובנת להגברת אלימותם שלהם. אם שומרי מישטרת החוק אינם נרתעים מלהשתמש באמצעים אלימים לשם השלטת חוק וסדר, כביכול, תוך הפרה גלויה של זכות היסוד לשלמות גופו של האדם, כל יתפלאו אם בעיני הפושעים הרואים הפרה זו לנגד עיניהם והחוזים אותה בבשרם, חיי האדם וכבודו חשויים כקליפת השום. ואם עצור שספג מחוקריו מכות נמרצות, שומע אותם

„אלימות מישטרית יותר משהיא מרתיעה היא מעוררת תגובה אלימה”

לאחר מכן מעידים בשבועה בבית-המשפט שידם לא נגעה בו כלל, כל יתפלאו על הריבוי המחריד של הדחות לעדות-שקר ושל איומי אלימות על עדים. אלימות מישטרית פותחת ריקוד במעגל שוטה (תרתי משמע); אם יש בו כדי לעשות רושם על פושעים, יותר מאשר הוא מרתיעם, הרי מעורר הוא בהם את יצר התגובה האלימה. ואין צריך לומר, שעצם ה-אפשרות הקרובה של קשר סיבתי זה בין אלימות מישטרית לבין החרת הפשעה, חייבת לעורר דאגה חמורה בלבו של שופט.”

לדבריו אלה של כב' השופט כהן הצטרף כב' הנשיא ד”ר זוסמן ואכן המערער זוכה ברוב דעות מאישום הרצח שיוחס לו.

האם ימצאו מילותיו של בית-המשפט העליון את דרכן לליבם ולהכרתם של חוקרי מישטרת-ישראל? העתידי יוכיח.

מאיר זיו * חל-אביב

* זיו הוא עורך-דין העוסק במישפטים פליליים.